

Dreptul muncii

УДК 349.243

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Оксана МЕЛЬНИК-ЛИМОНЧЕНКО,

аспірант Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, прокурор
Київської місцевої прокуратури № 5

Стаття присвячена дослідженню досвіду Європейського Союзу у сфері контролю за забезпеченням охорони праці та дотриманням норм законодавства з питань охорони праці. Охарактеризовано передумови посилення уваги до проблеми контролю за охороною праці на теренах Європейського Союзу. Проаналізовано організаційно-правові системи контролю за дотриманням норм охорони праці таких країн-членів Європейського Союзу, як Німеччина, Румунія, Бельгія, Італія. Окреслено тенденційні особливості здійснення контролю у сфері охорони праці європейських країн і запропоновано розглядати ці тенденції як потенційні шляхи удосконалення українських реалій у досліджуваній площині.

Ключові слова: охорона праці; контроль за дотриманням норм охорони праці; органи контролю за забезпеченням охорони праці; соціальний діалог; Європейський Союз.

EXPERIENCE OF EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF SUPERVISION ON PROVIDING OF LABOR SAFETY

Oksana MELNYK-LIMONCHENKO,

Postgraduate Student of Kyiv Vadim Hetman National Economic University,
Prosecutor of Kyiv Local Prosecutor's Office № 5

The paper is devoted to the researching of the European Union's experience in the field of supervision on providing of labor safety. Preconditions of paying attention to issues of supervision on providing of labor safety in European Union are characterized. Organizational and legal systems of supervision over the observance of labor safety standards of such EU Member States as Germany, Romania, Belgium, and Italy are analyzed. Tendencies of control in the field of labor protection in European countries are defined. These tendencies are suggested to view as perspective ways of improving of Ukrainian realities in the field of labor safety.

Keywords: labor safety, supervision on providing of labor safety, supervision on providing of labor safety authorities, social dialogue, European Union.

EXPERIENȚA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL CONTROLULUI PROTECȚIEI MUNCII

Articolul este dedicat explorării experienței Uniunii Europene în domeniul supravegherii securității muncii și respectării legislației în materie de securitate și sănătate în muncă. Se caracterizează condițiile preliminare pentru creșterea atenției asupra problemei controlului protecției muncii în Uniunea Europeană. Sunt analizate sistemele organizatorice și legale de control asupra respectării standardelor de securitate a muncii din statele membre ale Uniunii Europene, precum Germania, România, Belgia, Italia. Sunt prezentate caracteristicile de tendință ale exercitării controlului în domeniul protecției muncii în țările europene și se sugerează a considera aceste tendințe ca modalități potențiale de îmbunătățire a realităților ucrainene din zona studiată.

Cuvinte-cheie: protecția muncii; controlul respectării standardelor de securitate profesională; organele de control pentru protecția muncii; dialog social; Uniunea Europeană.

Постановка проблеми. Сьогодні охорона праці на теренах Європейського Союзу (далі - ЄС) набуває особливої актуальності, оскільки концепція Єдиного спільного ринку створила усі передумови для вільного руху трудових ресурсів у межах країн-членів. Лише упродовж 2019 р. було встановлено, що 17 млн європейців – грома-

дян країн-членів ЄС, у тому числі 12,4 млн осіб працездатного віку (20-64 років) – мешкають і працюють не у своїх рідних державах. Із цієї загальної кількості громадян ЄС 1,4 млн осіб змінили країну проживання у межах Союзу із метою працевлаштування, а понад 2 млн – зайняті у секторі транспортних перевезень. При цьому необхідно зазначити,

що рівень зайнятості та робочої активності серед громадян ЄС, котрі переміщуються в його межах, становить 76%, що на 3% більше, ніж серед громадян, які продовжують жити та працювати у своїх рідних країнах [1].

Актуальність теми дослідження. З огляду на такий стан речей стає цілком зрозуміло, чому питання охорони праці у межах ЄС постало так гостро. Із метою його якнайефективнішого вирішення та у своєму прагненні створити практично рівні умови праці та збереження життя й здоров'я для громадян країн-членів Союзу, які з тих чи інших причин вимушені працювати за межами батьківщини, наднаціональні структури продемонстрували єдність і змогли виробити спільний уніфікований концептуальний підхід до охорони праці, що базується на принципах пріоритетності заходів з охорони праці та забезпечення максимально можливого захисту в передбачуваних умовах робочого середовища [2]. Забезпечувати дотримання та реалізацію на практиці цих концептуальних принципів покликаний Європейський Орган Праці, основним призначенням котрого, окрім функцій іншого характеру, є забезпечення додаткової об'єктивної експертизи умов праці та її охорони, здійснення перевірок суб'єктів господарювання на предмет належного рівня охорони праці, тобто, контрольних функцій. Однак, наднаціонального органу, який би власне забезпечував контроль за дотриманням норм охорони праці та законодавства у цій сфері, не створено. Відтак, в усіх країнах-членах ЄС створено спеціальні державні органи, покликані забезпечувати контроль охорони праці, техніки безпеки, видавати відповідні правила і стандарти, координувати роботу всіх державних органів і неурядових установ у цій сфері.

Стан дослідження. Питання охорони праці стали предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як Костенко О. (висвітлював проблеми охорони праці в контексті інтеграції у ЄС) [3], Ізуйта П. (зосередив свою увагу на вивченні досвіду європейських країн у сфері охорони праці) [4], Хворост Т. (досліджував стан системи охорони праці на підприємствах України) [5], Литвин А. (зосередився на удосконаленні умов охорони праці власником підприємства) [6] та інших. Однак, проблеми здійснення контролю за дотриманням норм охорони праці та законодавства у цій сфері практично залишилися поза увагою вчених, що, разом із вище викладеним, і обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті полягає у вивченні досвіду ЄС у сфері контролю за забезпеченням охорони праці, щоб окреслити перспективні шляхи адаптації укра-

їнського законодавства та управлінської практики у досліджуваній сфері до норм ЄС.

Виклад основного матеріалу. Система контролю за охороною праці та дотриманням законодавства у Румунії складається із урядових і громадських структур, тісно взаємопов'язаних між собою. Такий взаємозв'язок забезпечується шляхом взаємодії між ними та участі представників громадських організацій в урядових. Так, наприклад представники таких громадських організацій, як Румунська асоціація роботодавців малого та середнього бізнесу та Національна рада приватних румунських малих та середніх підприємств, беруть участь у Національній тристоронній раді соціального діалогу. Остання, в свою чергу, координується Міністерством праці та соціального захисту.

Необхідно зазначити, що саме Міністерство праці та соціального захисту є важливим урядовим актором у процесі контролю за забезпеченням охорони праці як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Такий контроль здійснюється Інспекцією праці та її територіальними органами. Безпосередньо контрольний функціонал реалізується інспекторами з охорони праці та промисловими інспекторами. Інспектори, які здійснюють свою діяльність у таких сферах промисловості, як хімічна, гірнична, будівельна, електротехнічна, агрономічна тощо, обов'язково повинні мати щонайменше базову фахову освіту, оскільки лише так вони зможуть адекватно та об'єктивно оцінити ступінь та специфіку ризиків, притаманних цим галузям. Належна оцінка ризиків є передумовою належної оцінки інспекторами заходів, що вживаються на підприємствах із метою охорони праці та на виконання законодавства у цій сфері, тобто, фактично із метою усунення цих ризиків.

Контрольні функції у сфері охорони праці Румунії також покладаються на Національну касу публічних пенсій («Casa Națională de Pensii Publice»). Дана інституція перебуває у підпорядкуванні Міністерства праці та соціального захисту та координує єдину систему державного страхування від нещасних випадків на виробництві та захворювань. Ця система є обов'язковою для всіх підприємств, і більшість сплачених ними зобов'язань спрямовується на компенсації постраждалим на підприємстві внаслідок нещасного випадку або травматизму та їх реабілітацію. Такі фінансові відносини є передумовою та підставою для здійснення Національною касою публічних пенсій контролю за дотриманням охорони праці на підприємствах. Крім того, дана урядова структура регулярно здійснює фінансування проектів у галузі охорони здоров'я, в

тому числі на підприємствах, що також є підставою для реалізації контрольних функцій у даній сфері.

Поряд із Міністерством праці та соціального захисту на рівні держави контроль за забезпеченням охорони праці та дотриманням законодавства здійснює Міністерство охорони здоров'я. На нього, крім іншого, покладається розробка законодавства про охорону здоров'я, а також організація та авторизація обов'язкових для усіх підприємств, не залежно від розміру та форми власності, служб медичного нагляду за безпекою праці. Тому Міністерство охорони здоров'я, перш за все, контролює саме ці, зазначені вище, аспекти охорони праці. Контрольні функції Міністерства реалізуються шляхом здійснення інспекцій та інших міністерських кампаній, а також упровадженням відповідних санкцій за виявлені на підприємствах порушення у сфері охорони праці. При цьому необхідно зазначити, що Міністерство охорони здоров'я здійснює свої функції як на загальнодержавному, так і на територіальному рівнях, що забезпечує високу ефективність роботи Міністерства [7].

Бельгійська система урядування охорони праці охоплює такі органи влади, як Бельгійська федеральна державна служба з питань зайнятості, праці та соціального діалогу, Інспекція праці, Служба з профілактики та захисту на виробництві (зовнішня і внутрішня). У цій системі функцію контролю за забезпеченням охорони праці на підприємствах та дотримання законодавства у цій сфері покладено на Інспекцію праці та Служби з профілактики та захисту на виробництві.

Зокрема, Інспекція праці реалізує контрольні функції у сфері охорони праці шляхом здійснення нагляду за «робочим добробутом», тобто за стандартами охорони праці та здоров'я працівників. Інспекція перевіряє, чи здійснюють роботодавці належні заходи щодо контролю ризиків, котрі можуть мати місце у роботі їхніх працівників; ступінь залучення працівників і / або їхніх представників у процес створення безпечних робочих місць.

Однак, сьогодні Інспекція праці гостро відчуває проблему нестачі кваліфікованих кадрів, що призводить до несистематичного та недостатньо якісного контролю за охороною праці. Проявами даної проблеми є, наприклад, виконання інспекторами своєї безпосередньої роботи лише після нещасного випадку або на прохання роботодавців, працівників або їхніх представників; ігнорування ними у сенсі здійснення інспектування малих підприємств, чисельність персоналу на котрих становить менше 10 осіб; контроль за управлінням на підприємстві лише «традиційними» ризиками, що виникають у сфері охорони праці та збереження здоров'я без ак-

центування уваги на психосоціальних ризиках, ризиках порушення опорно-рухового апарату, ризиках неефективної профілактики виробничого травматизму. Крім того, Інспекція праці Бельгії наразі наражається у своїй діяльності на перешкоди процесуального та темпорального характеру у процесі застосування санкцій до порушників законодавства щодо охорони праці – органу державної влади через неукомплектованість штату банально бракує часу та процесуальних засобів для того, щоби накладені ним стягнення були дійсно реалізовані.

Іншим контролюючим органом у сфері охорони праці Бельгії є Служба з профілактики та захисту на виробництві. Як уже зазначалося вище, ця служба поділяється внутрішню та зовнішню.

Внутрішня служба профілактики функціонує від 4 серпня 1996 р., коли у Бельгії було прийнято Закон «Про добробут працівників при виконанні їхньої роботи». Відповідно до цього законодавчого акту в компаніях, у котрих чисельність працівників становить 20 і більше, створюється внутрішня служба із профілактики та захисту на виробництві. У малих компаніях роль такої служби може виконувати єдиний радник із внутрішньої профілактики. У компаніях, де працює менше 20 працівників, роботодавець може сам займати цю посаду і не зобов'язаний для цього проходити профільне навчання. Основні завдання, що виконуються внутрішньою службою, і профільна підготовка, необхідна раднику з профілактики, залежать від групи підприємств, до якої належить та чи інша компанія. Критеріями розподілу за групами компаній залежить від характеру ризиків, притаманних тій чи іншій галузі виробництва, а також кількість працівників. Відповідно до цих критеріїв бельгійські підприємства розподіляють на чотири групи – А, В, С, D. До груп А і В входять великі та дуже великі компанії з високим та дуже високим рівнем ризику. Група С охоплює підприємства, чисельність працівників котрих становить менше 200 осіб, якщо ці підприємства не належать до груп А і В. Група D включає підприємства, що мають менше 20 працівників, і в котрих працюють самі роботодавці займають посаду радника з профілактики.

Незалежно від того, до якої із названих груп належить компанія, її Внутрішня служба з профілактики та захисту на виробництві, крім консультативних функцій, також виконує функцію планування (до прикладу, загального планування профілактики та запобігання нещасних випадків на виробництві та травматизму, планування заходів, котрі необхідно вжити у разі серйозної та неминучої небезпеки). Відтак, усі заплановані Службою заходи перебувають у площині їх контролю, тобто, осно-

вною контролюючою функцією даної структури є співставлення планових та фактичних показників дотримання норм охорони праці та законодавства із цих питань.

Крім того, основним завданням радника з профілактики є вивчення взаємодії між працівниками та їх робочим довкіллям із метою моніторингу здоров'я та нагляду за організацією надання першої допомоги та допомоги у надзвичайних ситуаціях.

Зовнішня Служба профілактики та захисту на виробництві складається із двох структурних підрозділів – відділу, відповідального за багатопрофільне управління ризиками, і відділу медичного нагляду. Послуги даної Служби є платними та обов'язковими для усіх бельгійських компаній, незалежно від їх розміру. Однак, роботодавець має право обрати, послуги якого саме відділу він бажає отримати та оплатити. Необхідно зазначити, що такий стан речей провокує певний ступінь нездорової конкуренції між структурними підрозділами Служби.

Серед інших послуг, Служба профілактики та захисту на виробництві надає також контролюючі послуги, сутність котрих полягає у перевірці стану здоров'я, особливо тих працівників, які мають проблеми зі здоров'ям, контролі за реінтеграцією таких працівників у компанію, моніторингу дотримання неофіційних індивідуальних чи формальних колективних вимог щодо управління психосоціальними ризиками та запобігання їм [8].

Доволі цікавим у контексті контролю за охороною праці та дотриманням законодавства у цій сфері є досвід Німеччини, оскільки німецька правова система охорони праці характеризується так званним дуалізмом зацікавлених сторін. Даний феномен проявляється у тому, що система охорони праці базується на двох “стовпах”: першим із них є органи державної влади та урядові структури, а другим — законодавчо встановлена система страхування від нещасних випадків. Перший “стовп” є дворівневим, оскільки відповідні органи державної влади та урядові структури функціонують як на загальнодержавному, так і на регіональному (федеральному) рівнях.

На національному рівні організаційно-правова система охорони праці Німеччини представлена Національним Парламентом (Бундестагом, Бундесратом), наділеним законодавчими повноваженнями щодо охорони праці, Федеральним міністерством праці та соціальних питань (Bundesministerium für Arbeit und Soziales, BMAS), до повноважень котрого входить підготовка законів, постанов з питань охорони праці та контроль за органамими влади у сфері охорони праці, Федеральний інсти-

тут охорони праці (Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin, BauA), що є науково-дорадчим органом, підпорядкованим Федеральному міністерству праці та соціальних питань.

Федеральний рівень представлений міністерствами та інспекціями праці, відповідальними за виконання закону у сфері охорони праці, шістнадцяти земель.

Другий “стовп” становлять галузеві законодавчі установи зі страхування від нещасних випадків. Такі установи створюються як органи самоврядування відповідно до публічного законодавства (Unfallversicherungsträger, UVT) та контролюються державними органами. Їх повноваження охоплюють запобігання проблемам зі здоров'ям, спричинених виконанням робочих функцій, визначення профілактики таких проблем, проведення дослідження та інспектування умов праці на кожному німецькому підприємстві, незалежно від його розміру, чисельності працівників і форми власності, оскільки страхування у таких установах здійснюється підприємствами в імперативному порядку.

Також елементом другого “стовпа” охорони праці у Німеччині є Національна конференція з питань охорони здоров'я (Arbeitsschutz Konferenz, NAK). Вона є органом найвищого рівня координації, й до її складу входять представники різних політичних партій, що у консультативному порядку співпрацюють із соціальними партнерами. Основним завданням Національної конференції з питань охорони здоров'я є встановлення порядку денного Спільної німецької стратегії охорони здоров'я та здійснення стратегічного керівництва її реалізацією.

Наступною складовою другого “стовпа” системи охорони праці у Німеччині є Спільні регіональні координаційні органи та інститути страхування від нещасних випадків (Gemeinsame Landesbezogene Stellen, GLS), котрі відповідають за угоди про спільні програми та стратегії інспекцій.

Одразу зауважимо, що у Німеччині нагляд та контроль за регулюванням охорони праці та дотриманням законодавства із цих питань делеговані регіональним (федеральним) органам. Таким чином, регіональна система органів контролю та нагляду за охороною праці складається із шістнадцяти органів охорони праці, спеціальних органів гірничодобувної та морської промисловості, які у сукупності прийнято називати інспекціями праці. Інспекції праці здійснюють контроль за станом охорони праці, регулюванням робочого часу, захистом прав молодих працівників та матерів, безпекою продуктів, медичних препаратів, провадженням екологічної безпеки. За алгоритмом, що враховує сектори та класи розмірів підприємств, інспекції праці наділе-

ні правом встановлювати категорію ризику у сфері охорони праці для інспектованих ними компаній: чим нижча категорія ризику (ймовірності нещасного випадку на підприємстві), тим рідше таке підприємство інспектується.

Крім того, право контролю за станом охорони праці на підприємствах мають служби технічного огляду органів страхування від нещасних випадків. Вони зосереджують свою увагу на перевірці дотримання правил охорони праці.

Певні контрольні функції щодо охорони праці реалізуються й структурними одиницями власне підприємств. Так, на підприємствах, де чисельність працівників переважає 20 осіб, обов'язково має бути призначений Безпечковий делегат, основними завданнями якого є підтримка управління охороною праці та перебування у статусі довіреної особи працівників з питань охорони праці. До того ж, у таких підприємствах конче має бути створений Комітет з питань охорони здоров'я, що засідає щонайменше чотири рази на рік та контролює питання охорони праці та стану здоров'я працівників [9].

У Естонії дотримання вимог охорони праці та техніки безпеки контролює Інспекція праці (Tööinspektsioon). Інспекція праці інформує працівників та роботодавців, проводить розслідування серйозних нещасних випадків на виробництві та аналізує їх причини, здійснює повноваження щодо примусового виконання та проведення профілактичних кампаній, спрямованих на конкретні сектори з метою покращення їх результатів в галузі охорони здоров'я. Завдяки Інспекції праці лише у 2016 р. було виявлено порушення щодо оцінки ризику робочого середовища (внутрішній контроль за станом охорони праці) або навчання та інструктажу працівників, наявності інструкцій з техніки безпеки та призначення спеціаліста з навколишнього середовища на 85% підприємств. За результатами перевірок рівня професійного травматизму та виробничих захворювань Інспекція праці наразі акцентує свою увагу на підприємствах таких галузей, як металургія, деревообробна промисловість, сільське господарство та продовольче виробництво. Санкції за виявлені порушення стягуються у вигляді штрафів у розмірі 2000-2600 євро, що на загальноєвропейському тлі є доволі незначними сумами. Як правило, свої контрольні повноваження Інспекція праці Естонії реалізує на підприємствах, чисельність працівників котрих становить більше 5 осіб. Проте, в середньому, інспекційна діяльність охоплює лише 10% від загальної кількості підприємств з більш ніж п'ятьма працівниками, що у натуральному виразі складає 14 769 компаній.

Однак, останнім часом спостерігається тенден-

ція до переорієнтації функціонального навантаження Інспекції праці із карального на профілактичний та просвітницький. Саме тому даний орган кожних два місяці публікує електронний інформаційний бюлетень із питань охорони праці, здійснює фахову підготовку спеціалістів із охорони праці, організовує інформаційні дні щодо безпечного робочого середовища.

Контроль за дотриманням законодавчих вимог щодо охорони праці у галузі промислової безпеки, що включає будівництво, електроенергетику, видобуток корисних копалин, виробництво вибухових матеріалів та піротехніки, хімічну обробку, гірничу промисловість, виробництво та обслуговування підйомних пристроїв, опалювального обладнання та обладнання під тиском покладається на Естонський орган технічного нагляду.

Дотримання норм пожежної та хімічної безпеки на підприємствах контролює Управління порятунку.

Важливим елементом системи охорони праці в Естонії є служби охорони праці (служби охорони здоров'я), котрі, як правило, можуть бути представлені на підприємстві лікарем з охорони праці, медичною сестрою з охорони праці, гігієністом, психологом або / і ергономіком. І хоча дані служби виконують здебільшого профілактичні, інформаційні, консультативні функції у сфері охорони праці, їх наявність на підприємстві є найбільш контрольованим з боку відповідних органів пунктом, оскільки естонська правозастосовна практика передбачає, що законодавство щодо охорони праці дотримується роботодавцями тоді, коли у компанії функціонує служба охорони праці або хоча б один із названих вище спеціалістів [10].

В Італії інституційна система безпеки та гігієни праці підпорядковується Міністерству праці та охорони здоров'я, а також Регіональним координаційним комітетам і Координаційним комітетам Автономних провінцій Тренто та Больцано, а також соціальним партнерам. Їх повноваження включають надання консультацій з питань розвитку законодавства, контролю за здоров'ям працівників та його зміцненням.

Іншими органами, що беруть участь у процесі забезпечення охорони праці, є Міністерство внутрішніх справ, INAIL (Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro, Італійський орган з питань компенсації робітників, який працює в галузі безпеки та гігієни праці на робочому місці з 1994 року) та CCIAA (Camere di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura, Торгово-промислові палати. CNEL (Consiglio Nazionale per l'Economia e il Lavoro, Національна

Рада з питань економіки та праці) також вносить свій внесок у консультативну діяльність та розробляє міркування на прохання парламенту, уряду та регіонів; готує огляди і пропозиції щодо законодавства про трудову та соціальну політику; готує періодичні звіти, дослідження та опитування з цих питань на ринку праці.

INAİL спрямований на зменшення ризиків, пов'язаних з роботою, і здійснює інформування, навчання та контроль діяльності у галузі безпеки та гігієни праці на виробництві. Щоб зменшити кількість нещасних випадків на робочому місці та щоб культивувати справжню культуру безпеки праці по всій країні, INAİL розвиває та сприяє постійному удосконаленню розвитку інтегрованої системи захисту працівника та підтримки бізнесу, здатної запропонувати ефективні, інноваційні, загальнодоступні цільові інструменти контролю за охороною праці [11].

Висновки. Таким чином, із урахуванням усього викладеного вище, зазначимо, що практика ЄС у сфері здійснення контролю за забезпеченням охорони праці може бути у найбільш загальному вигляді представлена в таких тезисах: 1) універсального органу, котрий би здійснював власне лише контрольні функції щодо забезпечення праці, у ЄС не створено; натомість, на національних рівнях країн-членів контрольні повноваження у досліджуваній сфері реалізуються, як правило, цілими системами органів і служб; 2) основною характеристикою національних організаційно-правових систем здійснення контролю за дотриманням норм охорони праці є взаємодія між державним та громадським сектором, що, в кінцевому результаті, виражається у добре налагодженому та продуктивному соціальному діалозі; 3) заледве не в усіх країнах-членах обов'язковим елементом державної системи охорони праці є соціальне (публічне, імперативне) страхування від нещасного випадку на виробництві, виробничого травматизму та професійних захворювань, що не лише дає додаткову впевненість працівникові у своєму майбутньому у разі виробничого форсмажору, але й залучає страхові структури у процес контролю за станом дотримання норм охорони праці як повноцінної контролюючої інституції; 4) контролюючі функції відповідних державних інститутцій хоча й продовжують мати важливе значення у процесі якісного забезпечення охорони праці у ЄС, однак, усе більш домінуючих позицій набуває профілактичний та просвітницький функціонал органів державної влади у сфері охорони праці.

На нашу думку, саме ці зазначені тези повинні стати "відправними точками", основополож-

ними засадами у процесі адаптації українського законодавства та повсякденної практики у сфері контролю за забезпеченням охорони праці до норм та стандартів ЄС.

Список використаної літератури

1. European Commission (2019). *Towards fair labour mobility: setting up a European labour authority*. Retrieved from: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20190506STO44344/how-the-eu-improves-workers-rights-and-working-conditions>
2. Мелин, Б., Мет, Х. (2006). *Правовая система Европейского Союза – роль и значение охраны труда. Сближение нормативной базы по охране труда и безопасности*. EuropeAid/ 119764/C/SV/RU.
3. Костенко, О. (2007). Охрана праці в Україні з огляду на інтеграцію до Європейського Союзу. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 2. 166-168.
4. Ізуйта, П.О. (2014). Досвід європейських країн у сфері охорони праці. *Інформація і право*, 2(11). 38-43.
5. Хворост, Т.В. (2018). Стан системи охорони праці на підприємствах України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*, 190. 145-151.
6. Литвин, А.Ф. (2018). Пріоритетні шляхи вдосконалення умов охорони праці власником підприємства. *Молодий вчений*, 10 (62). 281-284.
7. From policy to practice: Safety and Health in Micro and Small Enterprises in the EU European Risk Observatory National Report: Romania (2018). *European Agency for Safety and Health at Work*. Retrieved from: <https://osha.europa.eu/en/related-content/16631/publication/56%2B126%2B97>
8. From policy to practice: Safety and Health in Micro and Small Enterprises in the EU European Risk Observatory National Report: Belgium (2018). *European Agency for Safety and Health at Work*. Retrieved from: <https://osha.europa.eu/en/publications/uk-safety-and-health-micro-and-small-enterprises-eu-view-workplace/view>
9. Germany- Safety and Health in Micro and Small Enterprises in the EU: the view from the workplace (2018). *European Agency for Safety and Health at Work*. Retrieved from: <https://osha.europa.eu/en/publications/germany-safety-and-health-micro-and-small-enterprises-eu-view-workplace/view>
10. The view from the workplace: Safety and Health in Micro and Small Enterprises in the EU European Risk Observatory National Report: Estonia (2018). *European Agency for Safety and Health at Work*. Retrieved from: <https://osha.europa.eu/en/publications/estonia-safety-and-health-micro-and-small-enterprises-eu-view-workplace/view>
11. The view from the workplace: Safety and Health in Micro and Small Enterprises in the EU European Risk Observatory National Report: Italy (2018). *European Agency for Safety and Health at Work*. Retrieved from: <https://osha.europa.eu/en/publications/italy-safety-and-health-micro-and-small-enterprises-eu-view-workplace/view>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА МЕЛЬНИК-ЛИМОНЧЕНКО

Оксана Рухуллаївна,
аспірант Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана, прокурор
Київської місцевої прокуратури № 5;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR MELNYK-LYMONCHENKO

Oksana Rukhullaivna,
Postgraduate Student of Kyiv Vadim Hetman
National Economic University, Prosecutor of Kyiv
Local Prosecutor's Office № 5;
Oksana.melnyk90@gmail.com